

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. III. An opinio, negans Ecclesiæ potestatem directè præcipiendi actus
internos, nunc adhuc sit probabilis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

riam, satisfactorum legi humanæ, in quantum illi actus subsunt ei legi humanæ v. g. Ecclesiasticæ; nec incursum pœnam, non observantibus eo casu legem, statutam in transgressores. Ex quo satis confirmatur, nunquam humanâ lege præcipi actum internum, qui solum per accidens conjungitur externo, qui est sub lege.

353. Colliges. 3. quod n. 323. dicitur, *ab Ecclesia præcipi rectam animi dispositionem in receptione Sacramentorum*, probabilius negari cum Castropal. cit. n. 5. Nam hoc relinquit præcepto divino, quo jubemur divina, & Sancta, sanctè tractare. Similiter dum in recipientibus *beneficium curatum*, exigit *intentionem suscipiendi intra annu Sacerdotium*, ea non debetur vi solius præcepti Ecclesiastici; sed in vi consensûs in conditionem, quem præstat recipiens beneficium, appositam ab Ecclesia beneficium sub ea conditione concedente. Nam sic Ecclesia utitur potestate non in invitum, sed tantum in volentem, consequenter illa exigentia non est actus, nisi jurisdictionis voluntariæ, non legislativæ, propriè loquendò, quæ est jurisdictionis contentiosæ, ac exercetur etiam in invitum.

354. Colliges. 4. etsi Ecclesia obligans ad certas *orationes vocales*, eoipso etiam indirectè obliget ad aliquam *attentionem internam*, ut diximus n. 350. non præcipi tamen aliam, quàm attentionem internam, quâ explicat internam mentis applicationem ad eam actionem, cui attendi debet v. g. in oratione vocali debita ex præcepto, ut verba integrè proferantur, & reliqua cum cæremonijs, ordine, ac tempore debito fiant; cujus ratio est ex dictis. Nam Moniales æquè obligatæ sunt ad horas, quàm beneficiati; in illis tamen, vi præcepti Ecclesiastici non exigitur alia intentio, & attentio interna, ut per se patet, & confirmari potest ex dicendis à n. seq. ergo.

§. III.

An opinio, negans Ecclesiæ potestatem directè præcipiendi actus internos, nunc adhuc sit probabilis?

355. Ante resolutionem not. 1. P. Joannem Dicastillo, virum sapientem, & pium tom. 1. tract. 5. de Euch. D. 5. D. 7. n. 86. apud Gobat in experientijs tract. 5. n. 744. docere, quòd Ecclesia non pos-

Tom. I.

sit præcipere, etiam indirectè, ullum actum internum, qui non est necessarius ad physicam existentiam actûs externi: hinc infert, quòd Ecclesia, cum præcipit auditionem Missæ, non possit præcipere auditionem Missæ *ex motivo Religionis*, consequenter impleri præceptum tum de Missa, tum de horis Canonicis, liberè ponendò solum actum externum, esto absint quæcunque aliæ intentiones, modò non impediunt actum externum, ut fiat, prout fieri solet externè.

Rationes hujus Authoris sunt sequentes. 1. quia non requiritur ullus alius actus internum ad physicam existentiam orationis externæ. 2. quia non debemus ponere ullam obligationem *gravem*, sine aperta lege, vel consuetudine obtinente vim legis. Nam certè, inquit Aragonius, 2. 2. q. 83. a. 12. *concl. 3. videtur valde durum, & à pietate Christiana alienum, mittere aliquem in infernum, aut dicere, quòd peccet mortaliter, sine evidenti, & certa ratione.* Et ideo etiam monet celeberrimus ille vir Joannes Gerfon l. 4. part. 3. de vita spirituali, lit. O. dicens: *Doctores Theologi non debent esse faciles ad asserendum aliquas actiones, vel omissiones, esse peccata mortalia: nam per ejusmodi assertiones voluntarias, rigidas, duras, & nimis strictas, nunquam eruuntur homines à luto peccatorum, sed in aliud profundius (quia desperatius) demerguntur. Quid igitur expedit, amarius, graviusque reddere illud Christi jugum, quod suave est, & onus leve. Præstabitur præterea sedulius servitium D & O, cujus mandata gravia non sunt: sic ille; quibus positus: Subsumit: sed nulla lex scripta potest exhiberi, quæ mandet intentionem, *orandi aliter*, quàm laudatione vocali, & decente pronuntiatione verborum, atque sententiarum continentium laudem DEI, ut videri potest apud Gobat tract. 5. in Theolog. experim. n. 746. nec etiam constat de consuetudine obligante ad intentionem aliam; ergo.*

Deinde, quia plurima sunt in Breviario, quæ non sunt *preces*, vel *petitiones*; imò multæ sunt petitiones rerum, quas non possumus nos petere; ergo non possumus habere intentionem illa petendi, quæ per verba significantur. Accedit, quòd imperiti linguæ latinæ, ut Moniales, satisfaciant

L 2

357.

faciant cum intentione dicendi officium decenter exterius quoad pronuntiationem vocalem. Quomodo enim habent intentionem petendi, quod significant voces formaliter? Demum, cum quis in Breuiario dicit: *juravi, & statui custodire iudicia iustitiae tuae. Adhaereat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui. Diabolus stet à dextris ejus &c.* certè rarus est, qui per hæc intendat ea significare, quæ formaliter significantur. Nam si formaliter proferres, & non jurasses, quod nullum peccatum grave committere velis, mentireris illud orando; hæc rationes certè sunt valde congruæ; sic ille, & plures alij.

358. Ex his concluditur Patrem Dicastillo docere, satisfieri obligationi, dicendi horas Canonicas per solam voluntariam, vocalem, decentemque pronuntiationem verborum, ac sententiarum, quæ in breuiario continentur, esto non habeat animùm, quidquam formaliter per ea significandi; hanc opinionem vocat Gobat *cit. n. 751*. non penitus improbabilem. Difficile certè est, taliter orantem peccati mortalis condemnare.

359. Not. 2. Patrem Joannem de Cardenas in Crisi Theologica, in qua exponit primum propositiones prohibitas, & damnatas ab Alexandro VII. tum in altera, ubi damnatas ab Innocentio XI. plures sententias, quæ antè etiam à gravissimis Doctoribus, tanquam verè probabiles asserbantur, numerare nunc inter damnatas, & vi eorum decretorum antiquatas, nec amplius probabiles. Inter alia, in Crisi Bipartita, *tr. 1. de probabilitate d. 9. c. 20. a. 12. n. 428.* dicit, fuisse non paucorum Theologorum opinionem, quæ docuit, *in Ecclesia non esse potestatem precipiendi, aut vetandi actus internos, nisi solum indirectè, quatenus requiruntur ad præcisam, & absolutam positionem actuum externorum;* ex quo infert, *Doctores hujus sententiæ, omnino negasse, posse Ecclesiam precipere actus internos, etiam ut conjunctos per se cum actibus externis.* Et hanc opinionem ibidem tribuit Divo Thomæ, Patri Coninck *p. 3. q. 83. à n. 291.* & alijs à nobis relatis supra. Subjungit *n. 429. virtute decreti Alexandri VII. continentis propositiones, ab illo prohibitas, antiquatam manere hanc opinionem, atque adeo jam*

non esse probabilem sententiam, quæ docet, Ecclesiam carere potestate precipiendi, aut vetandi actus internos, etiam mixtos, & per se requisitos ad esse morale actionum, quod componitur ex internis, & externis.

Ratio ipsius est, quod ea opinio non maneat probabilis, quæ est impossibilis cum principio certo; sed illa opinio nunc est impossibilis cum principio certo; ergo nunc non manet probabilis. Min. prob. Nam *ex hoc, quod aliqua doctrina (quæ dicit aliquid in praxi, seu usu & executione sua, esse licitum) à Pontifice damnatur, ut scandalosa, certum sit, talem usum in praxi, non esse licitum;* sed huic opponitur opinio, quæ dicit, in praxi (quantum est vi solius legis Ecclesiasticæ) satisfieri, ponendò actum externum præceptum sine actu interno non requisito ad esse morale talis actus præcepti: sic enim in praxi liceret usus doctrinæ, quam Pontifex damnat ut scandalosam; consequenter ut certò falsam; ergo. Min. prob. 1. ex decreto Urbani VIII. quo tanquam scandalosa, consequenter certò falsa, ut præmisit ead. disp. 9. a. 8. damnatur hæc opinio: *duplicatum stipendium potest sacerdos pro eadem missa licitè accipere, applicandò petenti partem, etiam specialissimam fructus, ipsimet celebranti correspondentem, etiam post decretum Urbani VIII.* sed cum hoc principio certo, ex infallibilitate, quam habet Summus Pontifex in his, quæ toti Ecclesiæ proponit ut facienda, vel omittenda in materia morum, impossibilis est opinio dicens, ab Ecclesia non posse prohiberi actum internum, etiam mixtum cum externo. Nam in hoc casu expressè prohibetur ea *intentio applicandi partem specialissimam.*

Probat. 2. ex decreto Alexandri VII. ubi inter damnatas est 14. hæc: *qui facit confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ;* quam propositionem ait ibid. *n. 436.* doctam, & traditam, *ut probabilem,* à Sylvestro, Alensi, Gabriele, Paludano, Cano, Victoria, & alijs: sed huic principio certo opponitur ea opinio, quæ negat Ecclesiæ potestatem precipiendi actus internos cum externo mixtos. Si enim non potest precipere actum internum per se necessarium ad esse morale actus externi, omittendò *internum proponitum, vel dolorem,* non violabit Ecclesiæ

præce-

360.

361.

præceptum de Confessione (ex voluntario defectu eorum actuum) nulliter confitendo, consequenter satisfacit Ecclesiæ præcepto per Confessionem voluntariè nullâ, quod directè opponitur damnatâ, vicus certò falsum est, satisfieri Ecclesiæ præcepto per Confessionem voluntariè nullâ: ergo ut satisfiat Ecclesiæ præcepto, illi actus interni ab Ecclesia præcepti sunt, consequenter præcipi possunt.

362.

Circa hanc doctrinam Patris de Cardenas, quam deductam ex ejusmodi Summorum Pontificum decretis, varias Doctorum opiniones condemnantibus, ut *scandalosâs*, in multis resolutionibus, circa opinionum probabilitatem citatus Author usurpat, not. 1. cum recta hujus doctrinæ intelligentia, cum primis in materia de legibus, quam hic tractamus, pernecessaria sit, ut sciatur, quid circa illam, in obligatione, & expositione legum tenendum, ex Doctorum interpretatione doctrinali, aliqua necessariò præmittenda esse; quare Not. 2. concedi omnino, propositionem contradictoriè oppositam alteri certò vera, esse certò falsam, eadem cœritudine falsitatis, quâ cœritudine veritatis vera est opposita. Nam verificativum affirmantis, est falsificativum contradictoriæ negantis; sic cursus Petri verificans hanc (Petrus currit) falsificat istam: *Petrus non currit*; ergo quod illam reddidit certò veram, istam reddidit, certò falsam.

363.

Not. 3. ut propositio aliqua evadat certò falsa, ex eo, quòd contradictoriè opponatur certò vera, requiri, quòd ei opponatur, in quantum est certò vera, & oppositi-
one certa. Hinc, cum propositio aliqua complexa, sub terminis complexè enuntiantibus aliquid, per Sedem Apostolicam damnatur ut *scandalosa*; ex qua damnatione falsum evadit, ejus propositionis usum in praxi esse licitum (quomodo enim in praxi licitum, prudenter dici potest, quod certò scandalosum est, & usu suo aptum inducere spiritualem animæ ruinam?) necesse est, alteram illi contradictoriè opponi, ac contradicere formaliter in eo, quod ipsa complexè enuntiat. Nam aliàs non affirmaretur, & negaretur idem formaliter secundum idem, sine quo non stat contradictio formalis, nec cœritudinem haberet ex tali decreto Pontificio. Ex hoc sequitur, vi hujus propositionis (qui non potest reci-

tare matutinum, & laudes, potest autem reliquas horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad se minorem) quæ, prout jacet, est 54. inter damnatas ab Innocentio XI. tanquam scandalosâs (& consequenter est certò falsa in ordine ad usum assertæ ab ipsa doctrinæ) non reddi certò falsam, nisi propositio contradictoriè, vel virtualiter opposita illi, prout jacet, ac complexè enuntiat dictum sub data causali, enuntiet complexè oppositum, nimirum, quòd licetè omittat reliquas horas, quas potest, qui non potest matutinum, & laudes; quia major pars trahit ad se minorem.

362

Not. 4. alterum principium, quo utitur Cardenas, ad intensionem suam, de qua n. 360. esse hoc, quòd ipsum etiam antecedens, quòd vel formaliter, vel virtualiter infert, illatione evidenti, aliquam propositionem decreto Pontificio damnatam, ut *scandalosâs*, maneat formaliter, vel virtualiter damnatum, ut expressè docet in 3. part. *Crisis Theologicæ*, ad propos. damnatas ab Innocentio XI. dissert. 33. c. 4. à n. 28. Nam ex hoc infert, hanc (qui non potest recitare majorem partem Primæ v. g. licet possit minorem, non tenetur recitare minorem) nec virtualiter esse damnatam, licet (ut ille supponit) damnata sit hæc (qui non potest recitare matutinum, & laudes, non tenetur ad reliquas horas) cujus rationem dat, quia illa de majori parte Primæ, non infertur evidenter ex ista de majori parte totius Officij, eò quòd sit evidens, materiam primæ, quâ primæ, secundum quod subest præcepto recitandi primam, esse præceptam divisibiliter, sicut constat de materia totius divini officij per septem horas distincti.

364.

Dixi, ut ille supponit, nimirum dictam propositionem damnatam esse. Nam in re id non bene dicitur: ex eo enim, quòd damnata sit hæc causalis propositio (qui non potest matutinum & laudes, non tenetur ad reliquas horas, quia major pars trahit ad se minorem) non rectè sequitur, damnatam etiam esse, vel formaliter, vel virtualiter istam: qui non potest matutinum, & laudes, non tenetur ad reliqua. Nam ista non est impossibilis cum illa, cum stante veritate hujus, consistere possit integra certitudo de falsitate illius; quòd non fieret, si cum illa vel impossibilis esset, vel ex illa inferretur illatione evidenti;

365.

nam si quis dicat, eum, qui non potest recitare matutinum & laudes, non teneri ad reliqua, *quia materia, etiam totius officij est indivisibiliter precepta*, aut ex alia causali; vel, precepta esse reliqua dependenter à matutino, & laudibus; cuius oppositum non est evidens; non contradicit alteri damnatae, in quantum complexè certò vera est; quibus positis:

366. Ad quaestionem initio propositam resp. probabilius esse, vi eorum decretorum, de quibus Cardenas cit. sententiam eorum, qui docent in Ecclesia non esse potestatem præcipiendi, vel vetandi actus internos, nisi indirectè solum, quatenus per se necessarij sunt, ut actus externus existat in esse physico, & morali, *actus externi humani*, secundum denominationem, sub qua præcipitur, non esse antiquatam, aut numero probabilium expunctam. Nam ea nec opponitur ulli principio certo; nec evidenter infertur, etiam virtualiter, ex aliquo decreto Pontificio, damnata; nec talem infert, ut dicemus in seqq.

367. Antequam respondeam ad ejus fundamenta, præmittendum est: quaestionem versari in eo, an potestas humana (Ecclesiastica v. g.) præcipere possit actus aliquos externos sine omni interno, qui non est per se necessarius, ut actus externus existat *in esse physico, & morali*, in quantum *esse morale actus externi* explicat, aut petit *aliquid amplius*, quam esse physicum actus præcepti, liberè positi, ut ordine, ac tempore, atque modo præscripto existat? ubi vides intali casu *actum internū* (hoc est voluntatē, & attentionem, ut actus externus, externè fiat, prout lex ipsū externè fieri exigit) à P. Cardenas non numerari inter *actus mixtos* per se requisitos *ad esse morale actus externi*, sed *aliquid amplius*, quo scilicet constituatur *in esse morali* v. g. *virtutis*, ut manifestum est ex ejus doctrina in 3. p. *Cris. Theol. cit. dissertat. 34. c. 2. a. 1. à n. 7.* Nam duplex esse *morale actus externi* considerari potest; *unum*, à quo habeat denominationem *actus humani ac liberi*, quod habetur per actum voluntatis, actum externum imperantis, ut in esse physico externè existat; alterum, à quo habeat *esse morale* in linea alicujus *virtutis*, vel *vitij*, aut *inducentis aliquem effectum moralem* v. g. *obligantis* &c.

Exemplum dat ibidem n. 8. dicens: 368. si lex humana præcipit fieri *contractum*, tunc debere intelligi *preceptum esse actum mixtum ex interno, & externo*, vi *precepti debet adjungi alius actus internus* (sine quo esse poterat externus) *conducens ad esse morale externi in linea virtutis, obligantis* v. g. quod non habet contractus externus præcisè *per esse morale actus liberi, aut humani*, etiam voluntariè positus, secundum omnem formam externam, nisi ei adjunctus sit actus internus, seu animus v. g. *se obligandi, aliquid petendi* &c. Sic igitur intelligendò, ex ejus mente *actus mixtos, & esse morale actus externi in esse virtutis*, ejus sententia est, eorum opinionem, vi dictorum decretorum manere nunc antiquatam, & improbabilem, qui docuerunt, non esse in Ecclesiæ potestate prohibere *actus mixtos*, seu actus externos cum internis, requisitis ad esse morale virtutis obligantis, prout nimirum hoc explicat aliquid ultra intentionem liberè, ac ritè ponendi actum externum, ut expositum est. Et in hoc casu judico sententiam, huic doctrinæ contrariam, esse probabiliorē, ex ratione data n. 366. in fine.

Ad argumenta igitur illius, & primum in n. 360. concedo Maj. N. min. ad hujus probat. conc. maj. N. min. ad hujus primam probat. in n. 361. conc. Maj. quòd certò falsum sit, *etiam post decretum Urbani VIII. licere Secerdoti pro eadem Missa duplicatum stipendium accipere, petenti applicandò partem specialissimā fructus ipsi celebranti correspondentem*; sed nego hanc (*Ecclesia non potest præcipere actus internos, qui necessarij non sunt, ut actus externus existat in esse physico, & morali solius actus externi, externè ritè facti*) esse oppositam illi; ergo sententia, quam docet Dicastillo, & alij, quorum sententiam nunc Cardenas vi ejus argumenti vult antiquatam, non opponitur illi certo principio, nec incompossibilis est cum illo. m. ostenditnr. nam, quæ incompossibilia sunt, ex eo talia sunt, quia sibi contradicunt vel formaliter, vel virtualiter, & illativè; sed sententia affirmans (*ab Ecclesia non posse præcipi actus internos, non conjunctos per se externo, ut physicè existat in esse morali, actus humani, externè, ritè, ac liberè positā*)

positi) nec formaliter, nec virtualiter contradicit illi certæ ex damnatione Pontificia; ergo. Min. de contradictione formali per se patet; & consideranti utramque manifestum erit, nullam inter eas esse contradictionem formalem. Sed nec habent illam oppositionem virtualem. Nam, ut ei illativè, seu virtualiter opponatur, necesse est, quòd ex damnata evidenter sequatur contradictorium hujus sententiæ, sed hoc non fit. Esto enim ex illa damnata evidenter inferatur, ut certum, *post decretum Urbani VIII. non licere Sacerdoti pro una Missa duplicatum stipendium accipere, petenti applicandò partem illam fructus specialissimam*; huic tamen non contradicit etiam virtualiter, dicens: *quòd Ecclesia non possit prohibere actum internum per se non conjunctum cum actu externo, ut existat in esse physico, & morali actus humani, seu liberè externè positi*, ut manifestum est, ergo.

Deinde, *vi illius decreti*, damnatur ut scandalosa, & doceri, aut practitari prohibetur solum hæc propositio: *etiam post decretum Urbani VIII. non datur ulla lex, prohibens cum illa intentione, partem illius fructus applicare petenti, & sic acceptare duplex stipendium pro una Missa*; sed cum illa non est impossibilis ista: etiam post decretum Urbani VIII. non datur, nec dari potest ulla lex Ecclesiastica, prohibens, cum illa intentione, partem fructus illius, applicare petenti, & sic acceptare duplex stipendium pro una Missa; quando ea intentio non est per se necessaria ad hoc, ut externè, ac in esse physico liberè fiat illa acceptatio, & applicatio externa; nec etiam ex ista evidenter inferitur illa, ergo id, quod tenent Doctores, contra quos agit Cardenas cit. loco; nec impossibile est cum principio certo ex vi ejus decreti; nec tanquam antecedens evidenter infert illam damnatam; ergo eorum doctrina, vi ejus decreti, nec manet antiquata, nec numero probabili-um expuncta. Min. prob. Nam illud Urbani decretum antecedens, de quo in data propositione damnata, vel fuit præcisè declarativum, quòd sit falsum, aut scandalosum dicere, nullam omnino dari legem, quæ prohibeat illam applicationem fructus, & acceptationem talis stipendij, vel dispositivum, inducendò novum jus, & legem

Ecclesiasticam, quæ prohibeat talem applicationem, & acceptationem? Si primum? nihil illi contradicitur per doctrinam, quæ asserit, non dari legem Ecclesiasticam, quæ id prohibitum sit, ut patet ex terminis. Nam dicenti: *nulla datur lex prohibens hunc actum*; nec formaliter, nec virtualiter contradicit asserens: *quòd nulla datur lex Ecclesiastica prohibens talem actum*. Si secundum? tunc damnata solum est falsa, vi decreti, ex suppositione, quòd dicat nullam dari legem, etiam Ecclesiasticam, quæ prohibeat talem acceptationem cum ejusmodi intentione. Sed nec sic illi contradicit opinio eorum Doctorum.

Probatur. Nam vel dicit Carden. quòd Pontifex per illud decretum antecedens constituerit legem Ecclesiasticam, quæ prohibeat illam acceptationem, & intentionem internam, in quantum necessaria est, ut liberè existat ille contractus in esse physico, seu in esse externo externè liberè posito; vel etiam illam, quæ ad hoc non est necessaria? at hoc secundum negatur, & supponit, non probat Cardenas; quia hoc versatur in quæstione; primum autem non negant illi Doctores, qui libenter concedunt, præcepto, vel prohibito actu externo, etiam indirectè præcipi, vel prohiberi actus internus per se requisitos, ut actus externus externè fiat liberè, & humanò modò; non autem non necessarios; ad promissionem autem externæ applicationis fructus Missæ per se necessarius non est actus internus, seu intentio illa interna, verificans applicationem externam.

Unde not. internam intentionem, vel applicationem illius fructus dupliciter posse intelligi, vel quatenus significat actum voluntatis, quo applicatio externa, & vocalis constituitur in esse applicationis externæ, liberè volita, quæ est applicatio voluntaria, sed solius oris: vel quatenus significat actum voluntatis, qua externa, & vocalis promissio, seu applicatio constituitur in esse veræ formaliter, & consequenter in esse applicationis factæ corde. Et hujus intentionis omissionem internam negant illi Doctores, posse præcipi ab Ecclesia, cum Ecclesia prohibet, ne in praxi quis utatur eâ doctrinâ, quam continet propositio damnata, de qua n. 360. volentes, illo Urbani decreto antecedenti, solum prohiberi ab Ecclesia illam, quæ per se necessaria est,

ut illa oris, seu vocalis applicatio existat in esse liberè positæ. Nec ex hoc sequitur, *talem applicationem fore simpliciter licitam*. Nam ex hoc quòd non detur *lex humana*, directè prohibens illam *applicationem cordis*, non sequitur, illam *cordis applicationem* simpliciter esse licitam; quia cum illo stat, quòd detur *lex divina* illam prohibens. Igitur sententia dicens, ab Ecclesia non prohiberi, nec posse prohiberi illam liberam applicationem fructus liberè factam *corde & ore*, sed tantum *liberam applicationem oris*, non dicit aliquid impossibile cum eo, quod certum est, ex vi ejus decreti.

372. Ad alteram rationem ex decreto Alexandri VII. in n. 361. Resp. similiter, negandò, quòd hæc propositio (*Ecclesia non potest præcipere, vel prohibere actus internos, per se non necessarios, ut actus externus habeat suum esse physicum, liberè voluntum, at que positum in esse externo ritè externè factum*) sit impossibilis cum principio certo, ex vi ejus decreti. Nam decretum illud, vel consideratur in quantum *declarativum*, vel in quantum *prohibitivum*, vel in quantum *punitivum*? in nulla autè acceptatione illi opponitur opinio horum Doctorum; ergo. Non in quantum est *declarativum*, quòd ea propositio sit scandalosa, consequenter, quòd sit certò falsum, *satisfieri præcepto Ecclesie per confessionem voluntariè nullam*. Nam huic certæ, nec formaliter, nec illativè contradicit ea propositio Doctorum; cum veritas ejus propositionis stare possit, quin vel formaliter, vel virtualiter dicat satisfieri præcepto Ecclesie per confessionem voluntariè nullam, ut patebit ex num. seq. ergo.

373. Ad hoc exponendum not. 1. omnino concedi, quòd *confessio sacramentalis* non sit valida, nisi sit confessio cordis, & oris, hoc est, nisi cum actu externo ponantur etiam actus interni, doloris, & propositi, qui non sunt per se necessarii, ut confessio externa, in esse confessionis, *externè fiat liberè*, sed ut fiat *validè*. Not. 2. præceptum, ut, cum quis vult facere confessionem sacramentalem, eam, quantum est ex se, faciat validè, consequenter nihil omitat voluntariè, cujus defectu esset invalida, esse præceptum juris divini; atque adeò in eo casu omissionem eorum actuum interiorum esse objectum legis divinæ prohibentis eam.

Not. 3. pariter esse juris divini, ut fideles confessionem sacramentalem *ali-* 374
quando faciant; at ut fiat *hoc tempore* v. g. *tempore Paschali*, præceptum esse Ecclesie. Quare objectum directum præcepti Ecclesiastici est solum *tempus*, quo fieri debet *confessio jure divino debita*; non autem ipsa confessio sacramentalis; hinc, qui doceret: *omittens confessionem, jure divino debitam, peragere tempore Paschali, satisfacit præcepto Ecclesie*, formaliter doceret propositionem damnatam; atque adeò etiam ille, qui doceret, *quòd satisfaceret præcepto Ecclesie, tempore Paschali faciens confessionem voluntariè nullam*; quia *non faceret tempore Paschali confessionem jure divino debitam*. Ex quo clarè sequitur, eos actus internos, quibus intrinsecè constat *confessio jure divino debita*, solum *indirectè præcipi ab Ecclesia*, nimirum quatenus *tempus confessionis jure divino debita*, directè præceptum ab Ecclesia, haberi non potest in esse physico, nisi ponatur *confessio jure divino debita*. Nam tempus Paschale, in quo fit confessio voluntariè nulla, non est *tempus confessionis jure divino debita*. Duratio enim *confessionis invalidæ*, & duratio *confessionis validæ*, realissimè differunt; at hanc durationem, seu temporalem existentiam directè præcipit Ecclesia; & eam omittit, non ponens ejus modificatum, nempe *confessionem validam*; ergo revera solum indirectè respicit illos actus internos, quatenus talis *duratio* in esse solum physico illis existentibus, haberi non potest.

Dices cum Patre de Cardenas *tract. 1.* 375
de probabilit. D. 9 c. 20. a. 12. n. 439. Vel satisfacit præcepto Ecclesie, qui facit confessionem voluntariè nullam, scilicet sine contritione; vel non satisfacit? Si primum? contradicitur definitioni Alexandri VII. Si secundum? ergo omissio contritionis est violatio præcepti Ecclesiastici; ergo præceptum Ecclesiasticum interdicit omissionem contritionis; cum nemo violet præceptum per omissionem, nisi omissio prohibeatur per præceptum, vel nisi omitteudò illud, quod præceptum jubet. Resp. quòd faciens confessionem voluntariè nullam *eo tempore, quo debet ex præcepto Ecclesie*, non satisfaciat præcepto Ecclesie, non quidem violandò illud *formaliter*, & directè,

directè, *voluntaria nullitate* confessionis, omittendò substantiã confessionis jure Divino debitã; sed consequenter, & indirectè, nimirum directè omittendò *circumstantiam* confessionis jure Divino debitã, non exercendò scilicet confessionem jure divino debitam, *tempore præscripto*, consequenter omissione temporis intrinseci, quod petit præceptum Ecclesiæ. Hinc dist. conseq. ergo *omissio contritionis, ratione sui formaliter*, est violatio præcepti Ecclesiastici, neg. *illative solum, & consequenter* (quatenus secum trahit omissionem circumstantiæ, nimirum temporis, curjus esse physicum haberi non potest, nisi existat confessio jure divino debita) concedo conseq. dist. etiam secundum consequens: ergo præceptum Ecclesiasticum *directè, & formaliter* (nimirum ratione omisiã contritionis), neg. *indirectè solum, & ratione circumstantiæ*, quæ sine illa quoad substantiam haberi non potest in esse physico, C. conseq. sed hoc nihil facit ad probandum, quòd Ecclesia præcipere, vel prohibere *directè* possit actus internos, qui per se requisiti non sunt, ut *objectum ejus directum* physicè existat. Eadem distinctio adhibetur reliquis ibidem additis.

376. Sic sit casus: Titius *jure naturali* debeat Cajo centum; deinde Judex, sub pœna, ipso facto incurrenda, præcipiat Titio, *ut ipsi Calendis Maij solvat*, quod jure naturali debet; nemo dicit, Titium *formaliter* violare præceptum Judicis *propter omissionem solutionis quoad substantiam*; & eo titulo incurrere, ipso facto, pœnam præcepto statutam; sed tantum *propter omissionem circumstantiæ temporis*, nimirum, quòd solutio jure naturali debita, facta non sit *Calendis Maij*, sic res se habet in casu nostro.

377. Dices. 2. cum eodem num. 440. vel Ecclesia præcipit *duntaxat*; quòd in hoc tempore facias confessionem *externam*; vel quòd *in hoc tempore* facias confessionem validam cum omnibus requisitis internis? Si primum? ergo non violat præceptum Ecclesiæ, qui duntaxat facit confessionem externam, quamvis invalidam, cujus oppositum definit Alexander VII. Si secundum? ergo præcipit tempus in ordine ad actus internos eliciendos simul cum confessione externa. Resp. Quòd Ecclesia directè præ-

Tom. I.

cipiat *duntaxat tempus confessionis debita jure divino*, consequenter *circumstantiam ejus*, quod jure divino ponendum est; dist. conseq. ergo præcipit tempus in ordine ad actus internos eliciendos *directè debitos ex jure divino*; & *solum indirectè jure humano debitos ratione circumstantiæ*, ut hæc existat in esse physico conc. *directè debitos ex jure humano*, N. conseq. sed ex hoc non probatur intentum, ut diximus n. 366. in fine; ergo. Probat igitur solum, quòd Ecclesia directè præcipiat tempus, quo fieri debeat confessio *jure divino debita*; & indirectè confessionem jure divino debitam; quia sine hac illud existere non potest.

Dices 3. cum eodem, n. 441. tempus per se non est materia præcepti; quia tempus præcisè sumptum non est operatio hominis, nec cadit sub ejus potestatem liberam: ergo dum Ecclesia præcipit tempus confessionis validæ, exercendæ cum contritione, præcipit & confessionem externam, & simul contritionem in tali tempore exercendam; ergo Ecclesia potest præcipere actus internos in tali tempore exercendos simul cum externis. Resp. 1. reponeudò argumentum. Peccata per se non sunt materia præcepti affirmativi divini (hoc enim directè intendit positionem alicujus actus) quia peccatum præcisè sumptum, non est operatio hominis, ab illo licitè ponibilis, nec cadit sub potestatem Legislatoris, qua præcipere possit, ut peccata fiant; ergo, dum DEUS præcipit *veram confessionem peccatorum*, præcipit & *confessionem, & simul peccata*; quod est absurdum. Patet conseq. quia ibi præter confessionem externam, validè positam, præcipiens tempus ejus, præcipit non tantum circumstantiam temporis, sed etiam substantiam utriusque actus externi, & interni, ut vult dictum argumentum; & hoc non ex alio capite, quam, quia tempus secundum se non potest præstari ab homine, sed nec *vera confessio* peccati præstari potest ab homine *sine peccato in re commisso*; ergo DEUS præcipiens *confessionem veram* præcipit & *confessionem, & peccatum in re commissum*; quod non admittitur.

Resp. 2. cum distinct. Ant. Tempus, *secundum se, & præscindendò ab operatione*, cujus est circumstantia, non est materia præcepti, transf. anteced. si consideretur *in ratione circumstantiæ alicujus operationis*, aliq

M

aliq

alio jure debitæ, nego ant. ad hujus probat. eadem est distinctio. Nam licet tempus *præcisè* (in quantum abstrahit ab operatione, cujus est circumstantia) non sit operatio hominis, est tamen ejus *circumstantia*; & ut aliquid sit materia præcepti, factis est, quod sit vel operatio hominis, vel quod sit circumstantia ejus, quod est in libera potestate hominis; at sic contingit in præsentia, dum Ecclesia præcipit tempus confessionis validæ, seu jure divino aliàs debitæ; ergo. Hinc patet ad 1. consequens dicti argumenti; nam distinguo: ergo dum Ecclesia præcipit tempus confessionis validæ, exercendæ cum contritione, *indirectè* præcipit & confessionem externam, & simul contritionem in tali tempore exercendam, transf. præcipit *directè*, nego consequ. dist. etiam secundum consequ. ergo Ecclesia potest præcipere actus internos, in tali tempore exercendos simul cum externis, *indirectè*, transf. (in quantum scilicet necessarij sunt ut existat physicè circumstantia, quam *directè* præcipit) potest præcipere *directè*, nego consequ.

380. Dixi, *transseat*; nam simpliciter negandum est, quod efficaciter volens aliquem finem, necessariò debeat velle medium unice necessariū ad hoc, ut physicè existat finis. Deus enim efficaciter potest velle *pœnitentiam de peccatis commissis*, quin velle debeat *peccata commissis*; licet pœnitentia physicè non possit existere sine peccatis commissis; quia (ut loquuntur Theologi) sufficit mediū esse *vel volitum, vel cognitum ut aliunde futurum*; ergo licet *circumstantia temporis*, de confessione jure divino debita, non possit physicè existere, nisi physicè existat confessio jure divino debita (hæc est confessio externa, & actus interni, quibus in esse validæ intrinsecè constituitur) non propterea sequetur, quod præcipiens circumstantiam confessionis jure divino debitæ, necessariò præcipiat etiam *indirectè* confessionem jure divino debitam; cum hæc jam sit aliunde præcepta, & ab Ecclesia, ejus circumstantiam præcipiente, id ipsum sit jam cognitum.

381. Ad alterum principium ejusdem Authoris, in num. 364. relatum Resp. 1. dato, id verum esse, jam tamen ostensum esse, quod ex sententia Doctorum quam negamus vi dictorum decretorum antiquatam, & numero probabilium expunctam, tanquam ex antecedenti, per e-

videntem illationem inferatur ulla propositio damnata. Deinde Respond. 2. vi dati principij non sequi, *sub eadem certitudine* falsum esse antecedens, ex quo per evidentem illationem inferitur propositio damnata, qua certitudine certum est, eam damnatam esse scandalosam. Nam si una præmissarum non sit certa eadem certitudine, qua certò falsa est damnata, ex vi illationis, ex illis factæ, non habet certitudinem, nisi quam habent præmissæ; ergo si præmissæ non habent certitudinem, quam habet damnata ex vi eorum decretorum, nec falsitas antecedentis habet certitudinem, quam habet damnata ex vi illorum decretorum. Sic licet metaphysicè certum sit, *omnem currentem moveri*, & solùm probabile, *Petrum currere*, conclusio non habet majorem certitudinē, quam habeat complexio præmissarum; nec ex illis præmissis metaphysicè certum esse *Petrum moveri*.

Ex dictis colliges 1. doctrinam eorum Authorum (qui docent, *Ecclesiam non posse præcipere, vel prohibere actus internos, nisi indirectè, quatenus scilicet per se requisiti sunt, ut physicè existat objectum directè præceptum*, sive sit operatio aliqua, sive ejus solùm circumstantia) nullatenus impossibilem esse cum principio certo ex vi illorum decretorum, etiam in quantum præcisè prohibent *doceri*, aut *practicari* eam propositionem damnatam, *prout jacet*; nam dictorum Authorum doctrina neque practicat, neque etiam docet *satisfieri præcepto Ecclesie per confessionem voluntariè nullam*; prout jam ostensum est. Unde ulterius concluditur, quod nec peccet contra principium certum ex vi illorum decretorum, in quantum *punitiva* sunt. Nam si non continet culpam, nec contrahit pœnam. Omitto plura, quæ contra principia Patris de Cardenas opponi possent, ex ijs, quæ prænotavimus à n. 362. de quibus fortè per decursum: nam non omnis propositio *certò falsa est*, quæ opponitur alicui simpliciter, contentæ in alia complexa, *certò vera, solùm, in quantum complexa est*, ut patet consideranti; sic autem sæpè Cardenas comparat sententias Authorum relatè ad damnatas, quibus illæ non opponuntur, *ut damnate sunt*, nimirum, *prout jacent, & complexè sunt vera*; de quo in sequentibus; ergo.

383. Colliges. 2. quando transmisimus supra, quod propositio per sedem Apostolicam damnata, ut *scandalosa*, consequenter sit *falsa*, debere intelligi, quod *sit falsum, licere juxta illam operari*: nam quando certum est, quod aliqua operatio eo ipso, quod exerceatur, scandalosa sit, hoc est, *apta inducere ruinam spiritualem*, nequit esse licitum, aut prudenter judicabile ut verum, quod *licite, seu citra culpam exerceri possit*. Ceterum non omnis propositio *ex hoc, quod scandalosa sit*, falsa est; nam, qui de proximo (qui externè habetur vir probus) narrat gravia delicta, quæ re ipsâ perpetravit, verum dicit, & tamen hoc dictum est scandalosum.

384. Colliges. 3. ex hæcenus dictis, rectè sequi, Ecclesiam non posse præcipere, vel prohibere *directè* actus internos, *lege coactivâ*, hoc est, ita, ut talis prohibitionis transgressores pœnis coercere possit. Nam illi, cujus cognitionem habere nequit, decernere pœnam non potest; secus est indirectè, ut ex dictis liquet. Ceterum omnino fieri potest, quod potestas humana quem obliget ad aliquem actum internum, ex suppositione obligato voluntariâ v. g. ut, *si velit profiteri Religionem, habeat intentionem se obligandi* &c. ubi vides actum internum non præcipi *directè*, nisi ex suppositione, aut sub conditione, quod velit certos effectus, qui haberi non possunt sine causa, quæ, *in esse talis*, constituitur per actum internum.

§. IV.

Respondetur ad alia argumenta.

385. Antequam ea proponam, not. ex P. de Cardenas p. 3. *Crisis Theologica*, *dissert. 34. c. 2. a. 2. n. 32.* juxta illum dubius modis posse defendi sententiam, quæ negat Ecclesiæ potestatem *directam in actus internos*; primò, quod non possit in illa dari potestas, condendi legem, *nisi coactivam*, juxta quam Legislator possit judicare, & exequi pœnam, quæ relatè ad actus internos impossibilis sit in non valente cognoscere actus internos; & hoc sensu sententiam negantem à pluribus attribui S. Thomæ. Secundò si dicatur, posse ferri legem circa actus internos, non quia impossibilis sit *lex purè directiva* circa illos; sed quia is modus gubernationis,

Tom. I.

actus solùm externos imperandi, est conformior naturæ hominis, & hanc tribuit Patri Suarez l. 4. de legib. c. 12. n. 9. Primum modum ait esse falsum, & secundum principia intrinseca improbabilem; secundum autem ait, esse probabilem, non tamen niti fundamento urgenti, sed solùm cuidam congruentiæ; quo posito:

Supponit. 1. duplicem esse legem; aliam *purè directivam*, & aliam *directivam, simul & coactivam*. Purè directiva est, quæ præcipit obstringendò conscientiam; cujus obligatio soli judicio conscientiæ relinquitur. Directiva simul, & coactiva est, quæ præter præceptum imponit pœnam tacite, vel expresse; quæ etiam dicitur *lex comminatoria*. Supponit. 2. legem *coactivam* etiam esse duplicem: aliam nempe coactivam *coactione internâ*; aliam *coactione externâ*. Coactione *internâ* procedit, quæ præcipit aliquid sub pœna incurrenda ante sententiam Judicis, qualis est censura latæ sententiæ: ubi patratò delictò ad incurrendam pœnam non requiritur sententia Judicis. Coactione *externâ* procedit, cum lex imponit præceptum sub pœna à Judice infligenda exteriùs, quæ non solùm est corporalis, sed etiam potest esse Spiritualis: nam quando Judex excommunicat Reum, externè procedit, & hujus generis est lex, quæ præcipit sub excommunicatione sententiæ ferendæ. his præmissis:

Docet primò, non esse *de ratione legis incommuni*, quod sit coactiva, sed solum de ratione legis *ut efficaciter inductiva ad virtutem*; rejicit igitur eam sententiam, quæ contendit, *omnem legem* esse debere coactivam metu pœnæ, taliter, quod Judex possit judicare de violatione illius, & punire: ita ut, si lex non sit hòc modò coactiva, non possit ferri à legislatore. Et quia leges humanæ de actibus internis non possunt esse coactivæ hòc modò, inde fieri, quod Ecclesia non possit ferre leges de actibus internis. Rationem contra dictam opinionem aliorum dat, quia Ecclesia potest ferre leges de actibus internis *merè directivas*; ergo non est de ratione legis *incommuni* esse directivam, & coactivam simul, seu efficaciter inductivam ad virtutem.

Ant. probat. 1 quia Princeps subicitur suæ legi concernenti bonum commune; non

M 2